

Tapaturmaisten aivovammojen kansainvälinen keskus

SUUNNITELMA KLIINISEN HOIDON STRATEGIAKSI

Yleisperiaatteet

- Aivovammojen kliinisen hoidon mahdollisimman korkea taso on keskuksen toiminnan tärkein tavoite
- Keskuksen tavoitteiden toteutumista mitataan ennen kaikkea sillä, että aivovammojen hoidon taso ja siten vammojen ennuste kohenevat alueellisesti, valtakunnallisesti ja kansainvälisesti
- Kliininen työ on oleellinen osa keskuksen toimintaa, koska ilman kliinistä työtä ei ole riittävää yhteyttä tutkimustyön ja sen kliinisten sovellutusten välillä, eikä kliinistä osaamista edistävää tutkimusta voi tehdä ilman vahvaa kliinistä taustaa
- Kaikessa kliinisessä työssä noudatetaan korkeita eettis-moraalisia periaatteita – potilaiden tulee tuntea olevansa parhaassa mahdollisessa hoitopaikassa
- Hoito tapahtuu saumattomana ryhmätyönä, jossa eri ammattiryhmät ovat hioutuneet toimimaan yhteisen hoidollisen tavoitteen puolesta
- Kliinisen hoidon edistämiseksi keskus tulee huolehtimaan aivovammojen koko hoitoketjun toimivuudesta, ensihoidosta pitkäaikaiseen ja ammatilliseen kuntoutukseen
- Uudet hoitotoimenpiteet otetaan nopeasti mutta kriittisesti käyttöön ja hoidon tulosta monitoroidaan jatkuvasti
- Hoidon kehittämisessä ollaan tiiviissä yhteistyössä muiden kansainvälisten keskusten kanssa

Hoidon strategia voidaan jakaa ensihoidon, kirurgisen hoidon, tehohoidon, akuutin vuodeosastohoidon ja jatkohoidon strategioihin. Koska yksityiskohtaisia voimassa olevia hoitosuosituksia keskuksen käynnistymisen yhteydessä on mahdoton ennakoida, seuraavassa luonnehditaan peruseriaatteet edellä mainittujen hoidon osa-alueiden toimintastrategioista.

1. Ensihoidon strategia

Ensihoidon strategiana on tunnistaa nopeasti potentiaalisesti merkittävän aivovamman saanut potilas, tehdä hänelle parhaaseen mahdolliseen tietoon perustuvat ensihoidon toimenpiteet ja kuljettaa hänet mielekkäimmällä mahdollisella tavalla mahdollisimman nopeasti aivovammakeskukseen. Keskus toimii aktiivisesti koulutuksellisessa ja hoidollisessa yhteistyössä ensihoidon yksikköjen kanssa ja on aina käytettävissä päivystyskonsultaatioihin ensihoidon taholta. Keskus tulee resurssiensa puitteissa osallistumaan ensihoitoon sekä tutkimuksellisin, koulutuksellisin että hoidollisin tavoittein. Keskuksen tavoitteena on kehittää langattomaan tiedonsiirtoon perustuva järjestelmä, jossa onnettomuuspaikalla toimivat ensihoitajat voivat reaaliaikaisesti siirtää kuvaa, ääntä ja potilaan monitorointitietoa aivovammakeskukseen, josta puolestaan voidaan antaa jatkuvia toimintaohjeita ensihoitajille.

Päivystyspoliklinikalla aivovammakeskuksen hoitovastuulla ovat kaikki potilaat, joiden pääasiallinen vamma on aivovamma. Monivammapotilaiden kohdalla aivovammat tulevat marssijärjestyksessä seuraavana henkeä uhkaavien rintaontelo-, vatsaontelo- ja verisuonivammojen hoidon jälkeen. Monivammapotilaiden hoidon vastuu ja hoitojärjestys sovitaan yksityiskohtaisesti verisuonikirurgien ja traumatologien kanssa. Koska aivovammat yleensä ovat pitkäaikaisennusteen kannalta merkittävin vamma, on hoitovastuu pääsääntöisesti aivovammakeskuksella akuuttien henkeä pelastavien toimenpiteiden jälkeen. Yhdessä päivystyspoliklinikan vastuullisen johon kanssa luodaan järjestelmät joilla pyritään varmistamaan, ettei potentiaalisesti merkittäviä aivovammoja jää diagnosoimatta. Samoja järjestelmiä sovelletaan yhteistyössä myös mahdollisiin yksityisen terveydenhuollon päivystyspisteisiin.

2. Kirurgisen hoidon strategia

Kirurgisen hoidon paradoksaalisena tavoitteena on minimoida kirurgisen hoidon tarve. Keskuksen tavoitteena on tarjota vahvaan kliiniseen osaamiseen perustuvaa kirurgista hoitoa niille, jotka siitä hyötyvät, mutta pyrkiä toteuttamaan hoitoa muuten siten, että kirurgisten toimenpiteiden tarve on mahdollisimman vähäinen. Kaikki kirurgiset toimenpiteet harkitaan huolellisesti mutta toisaalta toteutetaan viipymättä kun niiden tarve on todettu. Keskuksen tavoitteena on myös kriittisesti seurata ja tutkia kirurgisen hoidon indikaatioita ja optimaalisia menetelmiä sekä kehittää mahdollisimman atraumaattisia ja vähän komplikaatioita aiheuttavia menetelmiä. Kirurgisen hoidon

kehittämisessä tullaan tekemään tiivistä yhteistyötä sekä kansallisten että kansainvälisten yhteistyötahojen kanssa.

3. Tehohoidon strategia

Aivovammapotilaan tehohoidon keskeisenä tavoitteena on aivojen ja muun elimistön tilan pitäminen mahdollisimman fysiologisena vaurioiden minimoimiseksi. Tämä edellyttää jatkuvaa eri parametrien seuranta, joka pyritään tekemään mahdollisimman non-invasiivisesti. Tehohoidon kynnyks pidetään matalana, koska tarkoituksena on puuttua nopeasti ja aktiivisesti tekijöihin, jotka uhkaavat potilaan toipumista. Toisaalta tehohoidossa vältetään altistamasta potilasta potentiaalisesti vaarallisille hoidoille. Tehohoidon ja siihen liittyvän tutkimuksen kulmakivenä tulee olemaan kullekin yksilölle oikeiden hoitoratkaisujen valinta pätevin lääketieteellisin perustein. Tehohoidon ja muun akuutin vuodeosastohoidon rajaa madalletaan, koska todellisuudessaakin vammojen vaikeusaste on jatkumo ilman selviä rajakohtia. Hoidon valinnassa tullaan aiempaa enemmän huomioimaan yksilölliset ennusteelliset tekijät, kuten aiemmat aivovammat tai –sairaudet, ikä ja perinnölliset tekijät.

Tehohoidon perustana on anestesiologin, neurologin ja neurokirurgin saumaton yhteistyö sekä korkealaatuinen sairaalatekniikka. Lisäksi keskuksen tavoitteena on kehittää lääketieteellisiä ja teknisiä ratkaisuja potilaiden optimaaliseen, non-invasiiviseen ja mahdollisimman automaattiseen valvontaan. Komplikaatioiden ehkäisyyn tehohoidossa kiinnitetään jatkuvasti erityishuomio seuraten kaikkea tehohoidon kehitystä esim. infektion ja tromboosin torjunnan alalla. Tehohoidon oikeita valintaperusteita seurataan jatkuvasti monitoroimalla rajatapausten toipumista tehohoidossa ja ilman tehohoitoa.

4. Akuutin vuodeosastohoidon strategia

Akuutin vuodeosastohoidon tavoitteena on varmistaa komplikaatioton toipuminen sekä tarjota mahdollisimman nopealle toipumiselle optimaaliset olosuhteet. Akuutin vuodeosastohoidon kynnyks tulee todennäköisesti laskemaan nykyisestä, koska osastoseurantaan otetaan kaikki, joilla ei päivystysasemalla kyetä varmistamaan ongelmattoman toipumisen tapahtumista. Tavoitteena on kyetä päivystyspoliklinikalla luotettavasti toteamaan ne potilaat, jotka vaativat seuranta ja hoidollisia interventioita tai saattavat hyötyä niistä. Myös vuodeosastohoidossa keskeisellä sijalla on aivojen ja elimistön fysiologisen toiminnan monitorointi. Raja tehohoidon ja

vuodeosaston välillä madaltuu, sillä tavoitteena ei ole tehdä vuodeosastosta säilytyspaikkaa, vaan paikka jossa aktiivisen seurannan ja hoidon keinoin edistetään ja varmistetaan henkilön toipuminen. Erityisen huolellisesti seurataan niitä potilaita, joilla on muita vammoja tai joilla on aiempia aivovammoja tai –sairauksia ja siten kohonnut riski hankaliin jälkioireisiin lievistäkin aivovammoista.

Akuuttia vuodeosastohoitoa jatketaan kunnes henkilön kotiuttaminen on turvallista, ei pelkästään henkeä uhkaavien komplikaatioiden osalta vaan myös aivojen yleisen toipumisen varmistamiseksi. Jatkuvalle hoidon tuloksellisuuden seurannalle ja huolellisella potilastiedostojen analysoinnilla pyritään jatkuvasti valitsemaan optimaalisimmat toimintatavat erityyppisillä potilailla.

5. Jatkohoidon strategiat

Jatkohoidon tavoitteena on varmistaa onnistuneen alkuhoidon johtaminen parhaaseen mahdolliseen lopulliseen hoitotulokseen. Akuutin vuodeosastohoidon jälkeen potilaat siirtyvät joko kuntoutuslaitokseen, jatkohoitopaikkaan tai kotiin. Kaikkien keskuksessa hoidettujen potilaiden osalta huolehditaan toipumisennusteen seurannasta myös keskuksessa annetun hoidon jälkeen, ja valtaosa potilaista otetaan polikliiniseen seurantaan, jonka taajuus ja kesto arvioidaan tapauskohtaisesti sekä sen mukaan, osallistuuko potilas johonkin seurantatutkimuksiin. Hoidon jatkuvuuden turvaamiseksi ja myöhäiskomplikaatioiden välttämiseksi yhteydenpito jatkohoitopaikkoihin on jatkuvaa ja saumatonta. Potilaille ja omaisille annetaan lisäksi keskuksen hoitokoordinaattorin yhteystiedot, jotta mahdollisissa ongelmatapauksissa he voivat viipymättä ottaa yhteyttä keskuksen. Toipumisen varmistamiseksi potilaille ja omaisille annetaan yksityiskohtaiset hoito- ja toimenpideohjeet. Tarkoituksena on luoda turvallisen toipumisen ilmapiiri, jossa turvallisuus on varmistettu reaalisesti eikä vain mielikuvien tasolla. Asennoituminen toipumiseen on realistisen positiivinen siten, että potilaita ja omaisia opetetaan tunnistamaan potentiaalista interventiota vaativat tapahtumat mutta suhtautumaan toipumiseen ilman pelon ilmapiiriä. Hoito pyrkii aktiivisesti myös sekundaaristen psyykkisten reaktioiden ennaltaehkäisyyn. Hoidon kokonaistavoitteena oleva toimintakyvyn palautuminen mahdollisimman lähelle vammaa edeltävää tilannetta edellyttää kokonaisvaltaista asennetta henkilön kuntoutumiseen ja omaisten huomioon ottamista hoidon aloituksesta lähtien sen päättämiseen saakka. Keskuksen hoito- tai seurantavastuun päättyessä varmistetaan, että henkilö kykenee jatkamaan tarvittaessa hoitoa ammattimaisissa käsissä.